

การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็ก และเยาวชนในชุมชน เทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชน ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประชากรผู้ร่วมกระบวนการวิจัยคือผู้นำเด็กและเยาวชนจาก 19 หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 28 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือผู้นำเด็กและเยาวชนของแต่ละหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นผู้นำเด็กและเยาวชนที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ และได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก แบบวัดภาวะผู้นำ แบบประเมินทักษะชีวิต และแบบสังเกตความรู้เรื่องสิทธิต่างๆ ของเด็กและเยาวชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบประเมินผลการเปลี่ยนแปลงก่อน-หลังเข้าโครงการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำเด็กและเยาวชน ผลการวิจัย พบว่า 1) ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนใน 19 หมู่บ้านตามนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านดู่ ในปี พ.ศ. 2553 แต่ไม่ได้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่จริงจัง สาเหตุจากการแต่งงานมีครอบครัว ย้ายไปเรียนหนังสือต่างจังหวัด และผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับการมาร่วมทำกิจกรรม ผลการสัมภาษณ์ปัญหาและความต้องการของผู้นำเด็กและเยาวชน พบว่า ต้องการการพัฒนาในเรื่องของทักษะในการเขียนแผน การเขียนโครงการ และการพัฒนาความรู้เรื่องกฎหมายและสิทธิที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน 2) ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลตำบลบ้านดู่ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 15-20 ปี และมีระดับการศึกษา อยู่ในระดับมัธยมปลาย/ปวส. 3) การเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนชุมชน ประกอบด้วย การเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการเรื่องของ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและเยาวชน การเสริมสร้างทักษะชีวิต ภาวะผู้นำ และการเสริมสร้างความสามารถในเรื่องของการเขียนแผนและการเขียนโครงการโดยการให้ความรู้ และลงมือปฏิบัติ 4) ผลการพัฒนา พบว่า ผู้นำเด็กและเยาวชนมีความรู้ ทั้งทางด้าน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและเยาวชน มีทักษะชีวิต ทักษะการเขียนโครงการ และมีภาวะผู้นำ เพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 (เทียบกับเกณฑ์ Mean 3.50) ซึ่งอยู่ในระดับ มาก จากการระดมสมองร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กลุ่มและสร้างเครือข่ายเด็กและเยาวชนได้ทำกิจกรรมต่อเนื่อง ประกอบด้วย โครงการโอบกอดด้วยรัก โครงการ ฝายสานสัมพันธ์ โครงการหนุ่มสาวสูงวัยใส่ใจสุขภาพฟัน รวมถึงได้จัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือโครงการ “หมอกควัน มหันตภัยเงียบ” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิกองทุนไทย

คำสำคัญ : การเสริมสร้างศักยภาพ ภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต

หัวหน้าคณะวิจัย

กันยัณณู สุชิน

สำนักวิชาสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ที่อยู่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อ.เมือง จ. เชียงราย 57100

Email : nootjarin69@hotmail.com

Potential Reinforce of Child and Youth Leaders in Bandu Municipality Communities

Muang District, Chiang Rai Province

Abstract

This research was a R&D research aiming to study and enhance the children and youth leaders of Bandu Municipality, Muang District, Chiang Rai Province. The population composed of 28 children and youth from 19 villages in Bandu Municipality selected by purposive sampling method. They were both the leaders by formal appointment and acceptance. The research instruments were an interview form, an in-depth interview form, a leadership competency assessment form, a life skills assessment form and an observation of knowledge regarding the children and youth's rights. The qualitative data was analyzed by content analysis and basic statistics for examples, percentage for personal data analysis and deviation for quantitative data analysis from the children and youth's changes before and after participating the Project of Potential Enhancement of Children and Youth Leaders. The results were found that: 1) The children and youth group has been established in all 19 villages according to the policy of Bandu municipality in the year 2009, but they did not do the activities seriously due to several reasons, such as getting married, going to school in other provinces, and their parents did not agree with children and young people in doing activities. Regarding to the in-depth interview dealing with problems and needs of the children and youth leaders, it revealed that they needed to develop their skills on writing projects, including developing knowledge on laws and rights of the children and youth. 2) The children and youth leaders in Bandu Municipality were female, aged between 15-20 years old. They graduated from High School or Vocational Level. 3) To enhance the children and youth leaders' potential consisted of empowering skills and potential on the laws and the rights of children and youth, strengthening life skills, leadership, reinforcement of ability on writing plans and projects by providing knowledge and practice. 4) Regarding to the results of the development, it was found that after participating in potential enhancement project, the children and youth leaders' knowledge on the law and rights related to children and youth, including their life skills, project writing skills, and leadership increased at a high level (compared to the Mean 3.50). In addition, they also brainstormed and collaborated by doing action plan in order to promote their group and set up more networks more continuously consisting of Project of Obe Kord Duay Rak (Project of Embracing with Love), Project of Fai Sam Sam Phan (Project of Dam of Interaction) and Project of Num Sao Sung Wai Sai Jai Sukkha Parb Fun. (Teeth Care of Elderly and Youth), including the project of the environmental conservation; that was "Mok Khuan Mahantaphai Ngieb" (Smoke: Silent Disaster) which were supported by Thai Fund Foundation.

Key Word: Potential Reinforce, leadership, life-skill

Head of Research Team

Kanthanan Suchin

School of Social Sciences,

Chiang Rai Rajabhat University

Address : Chiang Rai Rajabhat University,

Muang, Chiang Rai 57100

Email : yincharuai@gmail.com

บทนำ

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา นั้น เนื่องจาก คน เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกัน เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพ คน ในทุกๆ มิติอย่างสมดุล ทั้ง จิตใจ ร่างกาย ความรู้ และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้าน คุณธรรม และ ความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ การคิดวิเคราะห์อย่าง มีเหตุผล รอบคอบ และระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรม และคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก ความพอ ประมาณ ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อุดมทุนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ให้คนพร้อม เผชิญต่อการเปลี่ยนแปลง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 10)

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร หน่วยงาน ต่างๆ จึงต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันกันในทุกๆ ที่ ทั้งในเชิงธุรกิจ เศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม การ บริหารจัดการ การบริการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และส่งผลถึงการดำเนินชีวิตของคนใน สังคม ชุมชน การเมืองการปกครอง และสภาพแวดล้อม

ผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งทางบวกและทางลบ (วีระวัฒน์ ปิณิตามัย 2544) และผู้ที่มิบทบาทในการ พัฒนามากที่สุดก็คือ ผู้นำ ซึ่งผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อ ความสำเร็จขององค์กร หน่วยงานและชุมชน (เสาวนิต เสาพานนท์ 2542) และหากมีผู้นำที่มีความเหมาะสมมีความ รู้ความสามารถก็จะส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานของผู้ได้ บังคับบัญชาหรือของกลุ่มมีประสิทธิภาพ (ธงชัยสันติวงศ์ 2548: 206) จะเห็นได้ว่า ผู้นำทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ระดับสูง ผู้บริหารระดับต้น ผู้นำชุมชน ผู้นำเยาวชน ล้วน แล้วแต่มีความสำคัญกับองค์กร หน่วยงาน และชุมชน มากเช่นกัน ทั้งนี้ผู้นำจะต้องมีศักยภาพ ในเรื่องของการ บริหารจัดการทั้งในเรื่องส่วนรวม และมีทักษะชีวิตในการ บริหารจัดการกับปัญหาของตนเอง ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างของผู้ อื่นได้ (จริยา บุญยะประภัสร์ 2552) เช่นเดียวกับผู้นำ เยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งในการ พัฒนาอนาคตของ ชาติ ที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนสังคมและประเทศต่อไป

ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยจากสังคม เกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม และสังคมฐานความรู้ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยรับเอาค่านิยมความเป็นสากล ทั้ง จากตะวันตก และตะวันออกมาเชื่อมโยงกับวิถีความเป็น ไทย โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อเด็กและเยาวชน คือ การเลียนแบบพฤติกรรมซีกโลกตะวันตก ที่มีความเป็น

ค่ายเสริมพลังเสริมสร้างคุณค่าเยาวชนปลูกใจรักโลก ณ ศูนย์เวิร์กสเปซ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

อิสสระในการแสดงออกถึงตัวตนซึ่งเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาวะน้อยย่อมได้รับผลกระทบมากและส่งผลต่อเนื่อง อีกทั้งความก้าวไกลทางเทคโนโลยี นั้นทำให้เด็กมีการสื่อสารกับโลกความเป็นจริงน้อยลง สำหรับคนที่ไม่มีภูมิคุ้มกันนั้นจะตกอยู่ในภาวะเสี่ยง ประกอบกับหากพ่อแม่ไม่เข้าใจ ก็จะมองกิจกรรมที่เด็กทำไปในทางลบ ให้เกิดช่องว่างในครอบครัว และเกิดการเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี (แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ปี 2550-2554)

ดังนั้น เด็กและเยาวชนทุกคนจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่และดูแลอย่างเหมาะสมและรอบด้าน ในแต่ละช่วงวัยจากพ่อแม่ ผู้ดูแล ชุมชน และสังคมด้วยความรู้ที่หลากหลายแบบสหวิชาชีพ รวมทั้งต้องใช้ทักษะ และเจตคติที่เห็นคุณค่าของเด็กและเยาวชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่คำนึงถึงความเท่าเทียม เป็นธรรม และการมีส่วนร่วม (สถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัว 2554) ซึ่งเด็กและเยาวชนจำเป็น ต้องปรับตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ในการพัฒนาศักยภาพตนเอง ทั้งในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้รับการฝึกฝนและอบรมแล้วเป็นอย่างดี เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างที่ดีที่เด็กและเยาวชนคนอื่นๆ เห็นแล้วรู้สึกชื่นชม เห็นเป็นบุคคลต้นแบบอยากจะเป็นและอยากจะทำอย่างนั้นด้วย ซึ่งผู้นำเยาวชนนั้นจะต้องเป็นคนเก่งและคนดี มีจริยธรรม เป็นเครื่องนำทางชีวิต และมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม (Moral Quotient) กล่าวได้ว่ามีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด (Intelligence quotient) มีสติตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น (Emotional Quotient) ความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ (Adversity Quotient) (มูลนิธิเด็กดีหนองคาย 2554)

จะเห็นได้ว่า “พลัง” วันนี้มีกันอยู่ทุกหนทุกแห่ง ยิ่งพลังเล็กๆ พลังจิ๋ว ก็เป็นพลังแห่งคุณภาพที่จะช่วยขับเคลื่อนสังคมหรือชุมชนไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ ฉะนั้นในทุกๆภาคส่วนจึงควรส่งเสริม และดึงศักยภาพของเด็กออกมาใช้เพื่อการสร้างสรรค์ชุมชน ในปี 2553 ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านคูก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้ให้ความสำคัญในการจัดตั้งคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการบริหาร และการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยให้ทั้ง 19 หมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของเทศบาลได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ กลุ่มผู้นำเด็กและเยาวชนของแต่ละหมู่บ้านเอง และมีการรวมตัวกันทั้ง 19 หมู่บ้าน เพื่อคัดสรรค์ ผู้นำเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม

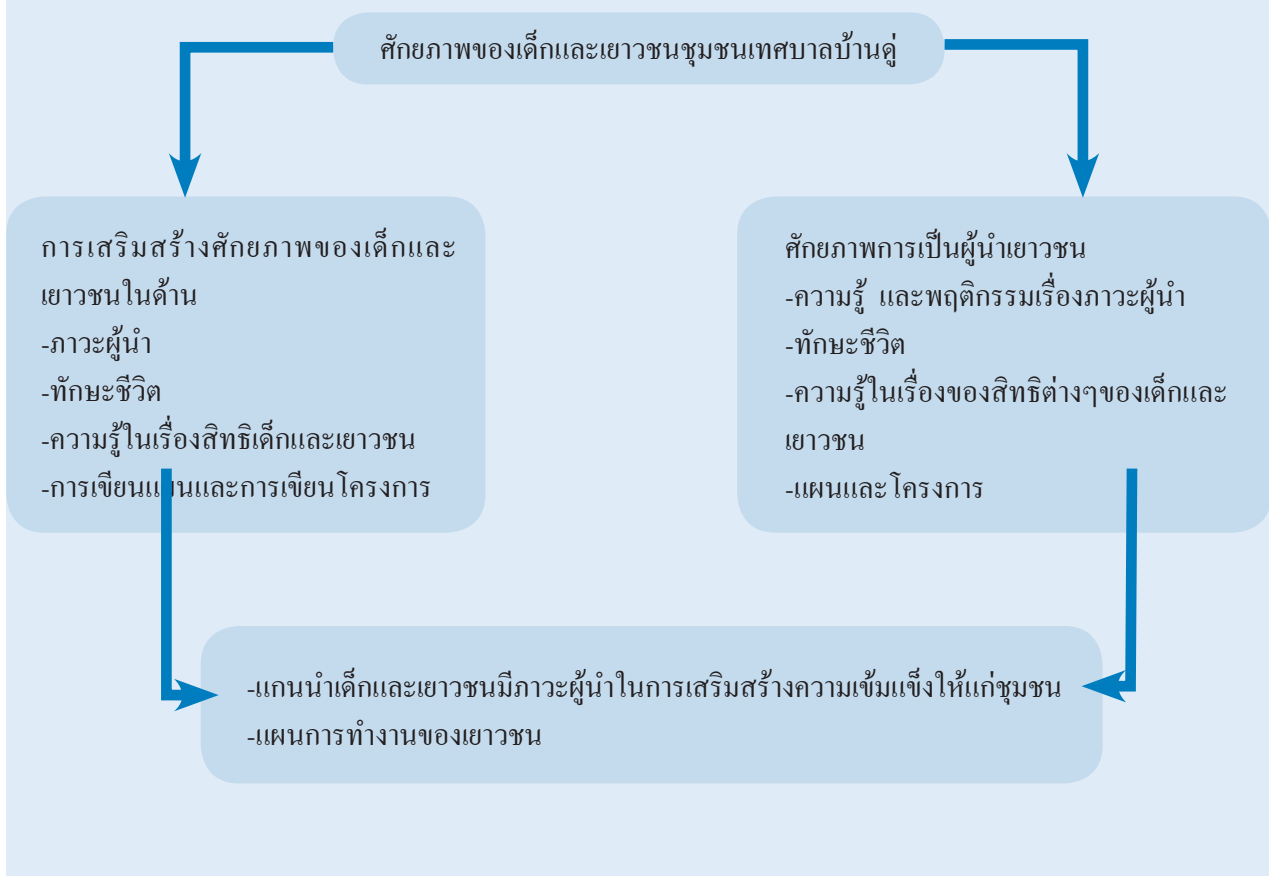
จากตัวแทนผู้นำเด็กและเยาวชนของทุกหมู่บ้าน และจัดตั้งเป็นชุดทำงาน หรือที่เรียกว่า คณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลบ้านคู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย (เอกสารแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลบ้านคู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2553) โดยในระยะแรกของการก่อตั้งสภาเด็กและเยาวชนนั้น ในการดำเนินงานทางด้านเด็กและเยาวชน บางครั้ง ก็มี อุปสรรคและปัญหา อาจจะยังไม่มี ความเข้มแข็งมากพอ ทั้งยังเกิดปัญหาในการรวมตัวกันของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ อย่างต่อเนื่อง และไม่มี การสร้างเครือข่ายของเด็กและเยาวชนให้ทำงานร่วมกันได้ (สมพงษ์ จิตระดับ 2555)

ดังนั้น โครงการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลบ้านคู ครั้งนี้ จะเป็นการเสริมสร้างผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลตำบลบ้านคูเพื่อตอบสนองความต้องการของเทศบาลตำบลบ้านคู และผู้นำเด็กเยาวชน ในเรื่องของความรู้เรื่องสิทธิเด็กและเยาวชน ทักษะสำคัญในการใช้ชีวิต การเสริมภาวะผู้นำ และการฝึกการเขียนแผน การเขียนโครงการ โดยในกระบวนการเหล่านี้จะเป็นการเน้นการให้ผู้นำเด็กและเยาวชนได้ร่วมกันระดมสมอง และมีส่วนร่วมทุกๆ กระบวนการ เพื่อเป็นการสร้างความเหนียวแน่นในกลุ่มเอง และพยายามให้ได้กิจกรรมที่มาจากแผนที่ผู้นำเด็กและเยาวชนได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ และสร้างเครือข่ายของเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านคูทั้งนี้เพื่อให้พลังเล็กๆ เหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูในด้านกิจกรรม ปัญหาและสถานะปัจจุบัน และเสริมสร้างศักยภาพด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชน พัฒนาทักษะชีวิต ทักษะภาวะผู้นำ ทักษะการเขียนแผนและการเขียนโครงการ ในการเป็นผู้นำเด็กและเยาวชนของชุมชนเทศบาลบ้านคู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดในการดำเนินงาน และกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

พื้นที่วิจัย ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 19 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้นำเด็กและเยาวชนจาก 19 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงผู้ที่เป็ผู้นำเด็กและเยาวชนของแต่ละหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นผู้นำเด็กและเยาวชนที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2553 หรือได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำจำนวน 28 คน

เครื่องมือที่ใช้วิจัย ประกอบด้วย (ก) แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ปัญหาที่เกิดจากเด็กและเยาวชน สถานะและบทบาทของกลุ่มผู้นำเด็กและเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน (ข) การสัมภาษณ์เชิงลึก กับเด็กและเยาวชนถึง ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกลุ่มผู้นำเด็กและเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งทักษะที่เด็กต้องการที่จะพัฒนา (ค) แบบวัดภาวะผู้นำ ของ รัตติกรณัง จงวิศาล (2543) ที่ได้สร้างขึ้นตามแนวคิดของ Bass and Avolio ใช้วัดภาวะผู้นำของผู้นำเด็กและเยาวชนก่อน และ

หลังการเสริมสร้างศักยภาพภาวะผู้นำ (ง) แบบประเมิน ทักษะชีวิต ของ สกล วรเจริญศรี (2550) ที่ได้สร้างขึ้นตามแนวคิดของ Mangrulkar; Whitman; & Posner ใช้วัดทักษะชีวิตของผู้นำเด็กและเยาวชนก่อน และหลังการเสริมสร้างศักยภาพในเรื่องของทักษะชีวิต (จ) แบบสังเกตความรู้ในเรื่องของสิทธิต่างๆ ของเด็กและเยาวชน ใช้วัดระหว่างและหลังให้ความรู้ในเรื่องสิทธิต่างๆ ของเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยในแต่ละกิจกรรมการพัฒนา ศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาและหาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบ และแผนงาน
2. ติดต่อประสานงานกับกองการศึกษาเทศบาลตำบลบ้านดู่ และผู้นำชุมชนทั้ง 19 หมู่บ้าน

ตารางที่ 1 แสดงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

กิจกรรม	วิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล	สรุปผลการวิจัย
ประสานงานกับกองการศึกษาเทศบาลตำบลคู และผู้นำชุมชนทั้ง 19 หมู่บ้าน	การรวบรวมข้อมูล	ได้รับความร่วมมือและสร้างความเข้าใจในการดำเนินโครงการที่ตรงกัน
สัมภาษณ์ผู้นำเด็กและเยาวชนทั้ง 19 หมู่บ้าน	การรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่ข้อมูล	ได้ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชน สถานะของกลุ่มและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงานของเด็กและเยาวชนทั้ง 19 หมู่บ้าน รวมถึงได้ทราบปัญหาที่เกิดจากเด็กและเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน
ร่วมกันการหารือกับเทศบาลตำบลบ้านคู	การรวบรวมข้อมูล	พบแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในส่วนที่เทศบาลเห็นว่ายังมีทักษะยังไม่เพียงพอ ซึ่งทางกองการศึกษาเสนอว่าควรให้ความรู้และฝึกฝนเด็กและเยาวชนในเรื่องของการเขียนแผนงานที่จะดำเนินการและการเขียนโครงการ
สัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกลุ่มผู้นำเด็กและเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน และทักษะที่เด็กต้องการที่จะพัฒนา	การรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่ข้อมูล	พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เช่น สถานที่รวมตัว งบประมาณ และได้รับความต้องการของเด็กว่าต้องการฝึกการเขียนแผนและการเขียนโครงการ
การฝึกอบรมพัฒนา ศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านคูเรื่องของ ความรู้ และพฤติกรรมเรื่องภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต ความรู้ในเรื่องของสิทธิเด็กและเยาวชน และการเขียนแผนและการเขียนโครงการตามที่ได้กำหนดไว้ ในวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ 2555	การรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	ทำกิจกรรมที่ได้กำหนดตามโครงการ
การติดตามโครงการตามแผนที่ผู้นำเด็กและเยาวชนได้จัดทำขึ้นหลังจากที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพ	การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	ได้ทราบความก้าวหน้า และรับรู้ปัญหา และอุปสรรค ในการทำงานของเด็กและเยาวชน เกิดโครงการใหม่ที่เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกัน คือ โครงการหมอกควัน มหันตภัยเงียบ ที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิกองทุนไทย ธนาคารไทยพาณิชย์

กิจกรรม	วิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล	สรุปผลการวิจัย
นำแบบวัดมาวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ยของ ภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต พร้อมทั้งเปรียบเทียบก่อนและหลังการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเด็กและเยาวชน สรุป และเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์	รวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล	เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการมีศักยภาพในเรื่องของ ภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต ความรู้ในเรื่องของสิทธิเด็กและเยาวชน และการเขียนแผน และการเขียนโครงการ เพิ่มมากกว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ
คืนข้อมูลให้กับทางเทศบาลตำบลบ้านคู และตัวแทนของเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลบ้านคู	รวบรวมข้อมูล	ตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน

3. ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นปัญหาที่เกิดจากเด็กและเยาวชน สถานะและบทบาทของกลุ่มผู้นำเด็กและเยาวชนทั้ง 19 หมู่บ้าน รวมทั้งหารือกับทางเทศบาลตำบลบ้านคูในการ พัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านคู

4. สัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกลุ่มผู้นำเด็กและเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน และทักษะที่เด็กต้องการที่จะพัฒนา

5. ประสานงานกับผู้นำเด็กและเยาวชนในเทศบาลบ้านคู เพื่อเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมพัฒนา ศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนเรื่องความรู้ พฤติกรรมภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต ความรู้ในเรื่องของสิทธิเด็กและเยาวชน รวมทั้งมีการใช้แบบสอบถามวัดภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต และแบบสังเกตความรู้ในเรื่องของสิทธิต่างๆ ของเด็กและเยาวชน

6. การติดตามโครงการตามแผน นำแบบวัดมาวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ยของ ภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต พร้อมทั้งเปรียบเทียบก่อนและหลังการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเด็กและเยาวชน สรุป และเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

7. คืนข้อมูลให้กับทางเทศบาลตำบลบ้านคู และตัวแทนของเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลบ้านคู

ผลการวิจัย

1. บริบทพื้นที่และข้อมูลทั่วไปของผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลตำบลบ้านคู

สภาพทั่วไป เป็นหมู่บ้านขนาดพื้นที่ประมาณ 72 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 44,375 ไร่ มีจำนวน

ประชากรทั้งสิ้น 15,864 คน แยกเป็น ชาย 7,497 คน หญิง 8,367 คน ด้านเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่ทำนา 9,246 ไร่ พื้นที่ทำสวน 2,641 ไร่ พืชที่สำคัญได้แก่ สับปะรด จำนวน 2,200 ไร่ ลิ้นจี่ จำนวน 180 ไร่ กล้วย จำนวน 110 ไร่ ลำไย จำนวน 113 ไร่ ถั่วเหลือง จำนวน 51 ไร่ พื้นที่ทำไร่ประมาณ จำนวน 2,130 ไร่

เทศบาลและอำเภอจะเก็บข้อมูลเป็นฐานประชากรทั้งหมด ไม่ได้แยกว่าเป็นเด็กและเยาวชนจำนวนกี่คน จากการเก็บข้อมูลพบว่า เด็กและเยาวชนมีประมาณ 800 คน แต่ละหมู่บ้านได้จัดตั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนขึ้นในหมู่บ้าน แต่การทำงานของเด็กและเยาวชนยังไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีได้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมอย่างจริงจัง และเมื่อคณะกรรมการกลุ่มเด็กและเยาวชนเติบโตขึ้น กลุ่มก็มักจะค่อยๆหายไป เกือบทุกหมู่บ้าน อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การแต่งงาน ไปเรียนต่างจังหวัด หรือการที่ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับการให้เด็กและเยาวชนมาทำงาน เป็นต้น

2. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพทั้ง 19 หมู่บ้าน มีดังนี้ เป็นผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคู จำนวน 28คน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ได้ดังนี้ ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 17 คน และเป็นเพศชาย 11 คนมีอายุส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 15-20 ปี มีจำนวน 18คน รองลงมาคือมีอายุน้อยกว่า 16ปี มีจำนวน 8 คนและอายุ 21 ปีขึ้นไป มี

จำนวน 2 คน ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ มีการศึกษา สามารถสรุปภาพรวมของกลุ่มเด็กและเยาวชนชุมชน ในระดับมัธยมปลาย/ปวส. จำนวน 15 คน รองลงมา มีการ เทศบาลบ้านดู่ในด้านกิจกรรม ปัญหาและสถานะปัจจุบัน ศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 4 / ปวส. จำนวน ได้ดังนี้ 8 คน และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน

ตารางที่ 2 แสดงภาพรวมของกลุ่มเด็กและเยาวชนในด้านกิจกรรม ปัญหาและสถานะปัจจุบัน

หมู่ ที่	หมู่บ้าน	ประธาน	สมาชิก	กิจกรรมที่ทำ	ปัญหาของเด็ก และเยาวชน	สถานะปัจจุบัน
1	บ้านจัวแค	-	-	-	รับ วัฒนธรรม ตะวันตก ติด เทคโนโลยี ไม่ค่อย สร้างสรรค์เหมือน แต่ก่อน	ไม่มีกลุ่ม
2	บ้านป่าซาง	น.ส.นฤมล เตชะตน	15	การช่วยเหลืองาน บุญ ต่าง ๆ ใน หมู่บ้าน ช่วย กิจกรรมในวัน สำคัญต่างๆ และมี การรวมกลุ่มกัน ป็นกิจกรรมร่วมกับ คนในชุมชน	ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ และ เสี่ยงดังรบกวน ชาวบ้าน	มีกลุ่ม แต่ยังไม่ ค่อยเหนียวแน่น
3	บ้านดู่	น.ส.รวีวรรณ ศรีคำมา	21	งานของโครงการ ทูปี นัมเบอร์วัน งานปีใหม่เมือง งานรดน้ำดำหัว	ปัญหาการทำตาม แฟชั่นมากเกินไป การติดเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์ ติด เกมส์ และปัญหา ที่มาจากเยาวชน แฝง เช่น มีการ แข่งรถกันยาม วิกาล เป็นต้น	เริ่มเลือนหายไป
4	บ้านสันติ	นายทินรัตน์ ดอนลาว	34	มีการช่วยงานกลุ่ม อสม.เก็บขยะบ้าง ในบางครั้ง ร่วม โครงการ ทูปี นัม เบอร์วัน	ปัญหาการติดเหล้า เสี่ยงดัง และยาเสพติด ซึ่งมักมาจาก ประชาชนแฝง	มีกลุ่ม แต่ยังไม่ ค่อยเหนียวแน่น
6	บ้านโป่ง พระบาท	น.ส.จิราพร ผาตลาด	21	การช่วยเหลืองาน บุญและ ช่วย กิจกรรมในวัน สำคัญ	ได้แก่ ปัญหาการ ติดเหล้า การติด บุหรี่ ซึ่งมักมาจาก ประชาชนแฝง	ไม่มีกลุ่ม

หมู่ ที่	หมู่บ้าน	ประธาน	สมาชิก	กิจกรรมที่ทำ	ปัญหาของเด็ก และเยาวชน	สถานะปัจจุบัน
5	บ้านป่าไร่	นายเจษฎา หวนคำ	24	การช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ โครงการทูบีนัมเบอร์วัน รวมกลุ่มกันเก็บขยะในหมู่บ้าน	ได้แก่ ปัญหาการติดเหล้า เมและทะเลาะวิวาทกัน การติดบุหรี่ มีการขับมอเตอร์ไซด์และเสียงดังซึ่งมักมาจากประชาชนแฝง	มีกลุ่ม แต่ยังไม่ค่อยเหนียวแน่น
6	บ้านโป่งพระบาท	น.ส.จิราพร ผาสด	21	การช่วยเหลืองานบุญและ ช่วยกิจกรรมในวันสำคัญ	ได้แก่ ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ ซึ่งมักมาจากประชาชนแฝง	ไม่มีกลุ่ม
7	บ้านโป่งน้ำตก	นายเสกสรร พันสุกะ	25	มีการรวมกลุ่มกันเล่นดนตรีเพื่อประกาศเรื่องราวของพระเจ้า ไปเยี่ยมเยียนอนุชนต่างคริสตจักร มีการหารายได้ การเล่นกีฬาร่วมกัน	ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ การติดเกมส์ และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	ส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์ เรียกว่า กลุ่มอนุชนมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆเรื่อยมา
8	บ้านป่าอ้อ	-	-	การช่วยเหลืองานบุญและ ช่วยกิจกรรมในวันสำคัญ	ได้แก่ ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ ซึ่งมักมาจากประชาชนแฝง	ไม่มีกลุ่ม
9	บ้านป่าแฝก	น.ส.รุ่งตะวัน สุทธสม	-	การช่วยเหลืองานบุญและ ช่วยกิจกรรมในวันสำคัญ	ได้แก่ ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ การส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านซึ่งมักมาจากประชาชนแฝง	ไม่มีกลุ่ม
10	บ้านปางลาว	นาย สัญญา คอนลาว	151	การแห่พระ การทอดผ้าป่า การพัฒนาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน และตั้ง facebook ชื่อปางลาวคลับ	ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ มีการขับมอเตอร์ไซด์เร็วๆในหมู่บ้าน	มีกลุ่ม แต่ยังไม่ค่อยเหนียวแน่น

หมู่ ที่	หมู่บ้าน	ประธาน	สมาชิก	กิจกรรมที่ทำ	ปัญหาของเด็ก และเยาวชน	สถานะปัจจุบัน
11	บ้านต้นลุง	นายปัญญา ฐะคำ	43	การช่วยพัฒนาหมู่บ้าน กิจกรรมปีใหม่เมือง และรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ	ปัญหา ยาเสพติด การติดเหล้า และการส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านที่มาจากเยาวชนแฝง	เริ่มเลือนหายไป
12	บ้านป่าสักไก่อ	น.ส.ผการัตน์ มะโน เรือง	24	การช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยงานในหมู่บ้าน โดยบางครั้งก็มีการออกค่ายบ้าง	ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ มีการจับมอเตอร์ไซด์เร็วๆในหมู่บ้าน	เริ่มเลือนหายไป
13	บ้านหัวฝาย	นายธีรศักดิ์ หม่องเป็ง	30	มีการรวมกลุ่มกันเล่นดนตรีเพื่อประกาศเรื่องราวของพระเจ้า ไปเยี่ยมเยียนอนุชนต่างคริสตจักร มีการหารายได้ การเล่นกีฬาร่วมกัน	ปัญหา ยาเสพติด	ส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์ เรียกว่า กลุ่มอนุชนมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆเรื่อยมา
14	บ้านเหล่าพัฒนา	นายอานนท์ ใจเรียนสูง	30	การช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยงานในหมู่บ้าน	ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ มีการจับมอเตอร์ไซด์เร็วๆในหมู่บ้าน และปัญหาการทะเลาะวิวาท	-
15	บ้านป่ากุก	นายคาวิ ใจจุมปา ประธานอนุชน และ นายสุชาติ มะโนเรือง ประธานกลุ่มเยาวชน	20	การช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยงานในหมู่บ้าน	ปัญหาการติดเหล้า การติดบุหรี่ การส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านที่มาจากเยาวชนแฝง	ส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์ เรียกว่า กลุ่มอนุชน
16	บ้านสันตันก่อ	นายกรกิตติ มณีอ้าย	53	การช่วยพัฒนาหมู่บ้าน งานบุญต่างๆ งานวันแม่ กีฬาสีหมู่บ้าน และการร่วมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ	ปัญหาการติดเกมส์ ปัญหาการเรียน การติดเหล้า เป็นต้น	มีกลุ่ม แต่ยังไม่ค่อยเหนียวแน่น

หมู่ ที่	หมู่บ้าน	ประธาน	สมาชิก	กิจกรรมที่ทำ	ปัญหาของเด็ก และเยาวชน	สถานะปัจจุบัน
17	บ้านข้าวแคว	-	-	-	รับวัฒนธรรมจาก ชาติตะวันตกมา มากเกินไป และมี การติดเทคโนโลยี มากเกินไป คุยกัน แต่ในโลกออนไลน์ ไม่มีการ พบปะพูดคุยกัน เหมือนอย่างเคย	ไม่มีกลุ่ม
18	บ้านโป่ง พระบาท	น.ส.ภัทราวรรณ กันทะเดียน	26	มีการรวมกลุ่มกัน เล่นดนตรี	ปัญหาการขาด ความรักความ อบอุ่น เนื่องจากมี ปัญหาครอบครัว แตกแยกและเด็ก อยู่กับผู้สูงอายุ และปัญหาการมี เพศสัมพันธ์ก่อน วัยอันควร	ส่วนมากนับถือ ศาสนาคริสต์ เรียก ว่า กลุ่มอนุชน
19	บ้านหนองปิ้ง	นายสุรเชษฐ์ เกล็ด	21	การช่วยรณรงค์ การกำจัดลูกน้ำยุง ลาย และ งานของ โครงการ ทุบดิน เบอร์วัน	ปัญหาการติดเกมส์ การเล่นการพนัน ยาเสพติด ปัญหา การเรียน และ มี การแข่งขันมอเตอร์ ไซค์ตอนกลางคืน	มีกลุ่ม แต่ยังไม่ ค่อยเหนียวแน่น

3. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการเป็นผู้นำเด็กและเยาวชน ด้าน ความรู้เรื่องสิทธิเด็กและเยาวชน ทักษะชีวิต และการเขียนโครงการและแผนการทำงาน of เยาวชน มีดังนี้

(ก) ภาวะผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูเมื่อเทียบกับเกณฑ์ (Mean 3.50) จากแบบวัดภาวะผู้นำที่ใช้เก็บข้อมูล ก่อน และหลัง จากได้รับการเสริมสร้างศักยภาพ พบว่า ระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูก่อนที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพนั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และ หลัง

จากได้รับการเสริมสร้างศักยภาพมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 3.77

(ข) กฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชน พบว่า ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยการสังเกตพฤติกรรมการตอบคำถาม โดยก่อนที่ได้รับการให้ความรู้ เด็กไม่สามารถตอบคำถามได้เลย และหลังจากให้ความรู้ แล้วเด็กสามารถตอบคำถามและตั้งคำถามจากเรื่องสิทธิเด็กและเยาวชนได้ ในประเด็นดังนี้ เด็กมีสิทธิอะไรบ้าง หากมีการทำผิดกฎหมายต่อเด็กจะมีโทษอย่างไรบ้าง และหากเด็กทำผิดกฎหมายจะได้รับโทษอย่างไรบ้าง เป็นต้น

(ค) ทักษะชีวิตและทักษะในการเขียนโครงการ และการเขียนแผน พบว่าทักษะชีวิต ของผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น โดยวัดจากค่าเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะชีวิต ก่อนการพัฒนาศักยภาพมีค่าเท่ากับ 113.56 และ หลังพัฒนาศักยภาพมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นคือเท่ากับ 119.39 ด้านทักษะทางด้านการเขียนโครงการและการเขียนแผน พบว่า ก่อนการเข้ารับการเสริมสร้าง

ศักยภาพนั้น ผู้นำเด็กและเยาวชนไม่สามารถเขียน แผน และโครงการได้เลย หลังจากได้รับการเสริมสร้างศักยภาพนั้น ผู้นำเด็กและเยาวชน สามารถเขียนแผน และโครงการ

จัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ชุมชน และการเขียนโครงการ

ส่งให้ทางเทศบาลตำบลบ้านคูได้ ดังตารางที่ 3 ซึ่งรายละเอียดโครงการที่ได้จัดทำขึ้น มีดังนี้

ตารางที่ 3 ปฏิทินการดำเนินโครงการของผู้นำเด็กและเยาวชนเทศบาลบ้านคู

โครงการ/เดือน	เดือน							
	ก.พ. 55	มี.ค. 55	เม.ย. 55	พ.ค. 55	มิ.ย. 55	ก.ค. 55	ส.ค. 55	ก.ย. 55
โอบกอดด้วยรัก								
ฝ่ายสานสัมพันธ์								
หนุ่มสาว-สูงวัยใส่ใจสุขภาพพื้น								

- โอบกอดด้วย”รัก” ซึ่งเป็นโครงการที่จัดทำในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555 โดยการไปมอบดอกไม้และ กอด ผู้สูงอายุที่ต้องการกำลังใจ

- โครงการ ฝายสานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นโครงการที่จัดทำในวันที่ 30 มีนาคม 2555 โดยการไปสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายแม้ว ที่บ้านโป่งน้ำตก เพื่อชะลอความแรงของน้ำในฤดูฝน

- โครงการ “หมอกควัน มหันตภัยเงียบ” และได้รับทุนสนับสนุนจาก มูลนิธิกองทุนไทย ซึ่งโครงการนี้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งยังได้ผ่านการคัดเลือกเป็น 1 ใน 9 โครงการ จากโครงการทั้งหมดทั่วประเทศ ที่ส่งนำเสนอ โดยรอบแรก มีโครงการเข้ารอบ 15 โครงการ และได้มีการจัด work shop ในวันที่ 23-26 สิงหาคม 2555 ณ อสมทวงศ์สนธิ จ.นครนายก ซึ่งในรอบแรกนี้จะมีการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ชุมชน และมีการนำเสนอโครงการในรอบที่ 2 คือวันที่ 25 กันยายน ณ ตึกสำนักงานใหญ่ ธนาคารไทยพาณิชย์ โดยโครงการ จะเป็นโครงการที่เกี่ยวกับการลดปัญหาหมอกควันของทางภาคเหนือ โดยวิธีการลดการเผาใบไม้ในครัวเรือน เพื่อมาทำเป็นปุ๋ย

4. ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้นำเด็กและเยาวชน ชุมชนเทศบาลบ้านดู่ต่อ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลบ้านดู่เมื่อเทียบกับเกณฑ์ (Mean 3.50) ความความพึงพอใจของผู้นำเด็กและเยาวชน ชุมชนเทศบาลบ้านดู่ต่อ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลบ้านดู่ นั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การนำไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานที่จัดการศึกษาได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยา สังคม สาขาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหลักการปฏิบัติงานในชุมชน การฝึกอบรมในทางชุมชน จิตวิทยาสังคม และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปบรรจุเป็นแผนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนสำหรับสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ หรือสำหรับหน่วยงานที่ดูแล

เรื่องเด็กและเยาวชนในพื้นที่รับผิดชอบ และผู้สนใจทั่วไป

3. ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา เสริมสร้าง ศักยภาพเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ให้เข้ามาร่วมกิจกรรม พัฒนาต่อยอดให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาบริบทของ เด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านดู่ พบว่าเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านดู่มีประมาณ 800 คน ซึ่ง ในแต่ละหมู่บ้านได้มีการจัดตั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนขึ้นในหมู่บ้าน แต่การทำงานของเด็กและเยาวชนเห็นไม่ค่อยชัดเจน และไม่ได้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม ที่จริงจัง และเมื่อคณะกรรมการกลุ่มเด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นกลุ่มก็มักจะค่อยๆหายไป เกือบทุกหมู่บ้าน อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการเช่น การแต่งงาน ไปเรียนต่างจังหวัด หรือการที่ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับการให้เด็กและเยาวชนมาทำงาน เป็นต้น ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย (2553) ที่ได้อธิบายถึงกระบวนการในการพัฒนากลุ่มว่า มี 5 ขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนแรก คือ ระยะการรวมตัว เป็นระยะที่ทุกคนในกลุ่มไม่รู้จักกัน มาเจอกันมีลักษณะไม่แน่นอน ระยะขั้นพายุ เป็นระยะที่กลุ่มต้องเจออุปสรรคปัญหา หากฝ่าไปได้ก็จะไปขั้นที่ 3 คือขั้นสร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน เป็นขั้นที่เริ่มเหนียวแน่น ขั้นที่ 4 ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นที่ทุกคนร่วมมือกันทำงาน และ ขั้นสุดท้ายคือ ขั้นสลายตัว เมื่อมีผลการทำงานแล้วกลุ่มก็จะค่อยๆหายไป

ผลจากการพัฒนาศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชน ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านดู่ในเรื่องของ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ทักษะชีวิต และการเขียนโครงการ สามารถดำเนินการ ได้ครบทุกขั้นตอนเนื่องจากได้มีการเตรียมชุมชน ประสานชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงวัตถุประสงค์วิธีดำเนินการและผลที่จะเกิดกับชุมชนก่อนโดยภายหลังการฝึกอบรมพบว่า

กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชน

ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านดู่มีความรู้เพิ่มขึ้น อาจเนื่องจากการติดต่อโดยตรง การติดต่อโดยตรงได้แก่การปะทะสังสรรค์ทางสังคม(Social Interaction) กับ

คนอื่น มีผลต่อการเรียนรู้ที่ดีขึ้น พรวิสิทธิ์วรรณ(2553)รวมถึงการที่วิทยากรได้ชี้แนะรวบรวมให้เป็นหมวดหมู่อธิบายและสรุปเพื่อให้ผู้นำได้รับความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับกฎหมายเด็กและเยาวชนอย่างเต็มที่ด้วยการบรรยาย นำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ และให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็น ใช้เวลาไม่มากนักและใช้การมีส่วนร่วมจากผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเป็นการตั้งคำถามหรือยกตัวอย่างที่ใกล้ตัว ให้ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนแสดงความคิดเห็นจะทำให้เด็กมีการจดจำที่ดีขึ้นด้วย สุมณฑา พรหมบุญ. (2540)

ทักษะชีวิต

พบว่าทักษะชีวิต ของผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากหลักการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่ทำให้ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชน ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด ให้ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชน เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด ฝึกให้ผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ กระบวนการกลุ่มเป็นการเรียนรู้ที่ยึดหลักการค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ส่งเสริมให้ได้ค้นพบและพบคำตอบด้วยตัวเอง(ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2540 : 40)

ทักษะในด้านการเขียนโครงการ และการเขียนแผน

พบว่า ผู้นำเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการเสริมสร้างศักยภาพมีทักษะทางด้านการเขียนโครงการและการเขียนแผนเพิ่มมากขึ้น อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมที่เน้นในการพัฒนาศักยภาพและการเขียนโครงการเป็น กิจกรรมเน้นที่การลงมือปฏิบัติจริงซึ่ง การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning - AL) เป็นวิธีการที่อยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่า “การกระทำกับการเรียนรู้ ต้องเกิดควบคู่กันไป” เป็นการเรียนรู้ที่จากการปฏิบัติที่อาศัยประสบการณ์ความรู้มุมมองที่กลุ่ม

ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต แก่เด็กและเยาวชนเทศบาลบ้านคู

หรือบุคคลมีจากการซักถาม แลกเปลี่ยนความเห็น นำไปสู่ทางออกใหม่ๆที่แตกต่างนำความรู้มาคิดใคร่ครวญแล้วแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดแก่กัน ซึ่งจะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับตน ทีม และองค์กร การเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจจับเคลื่อนโดยผู้เรียนและกลุ่ม

ภาวะผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูเมื่อเทียบกับเกณฑ์ (Mean 3.50)

ภาวะผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคูที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพนั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 (เทียบกับเกณฑ์ Mean 3.50) ซึ่งมีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากอาจเนื่องมาจาก การที่ผู้นำเด็กและเยาวชนมีความสนใจและความตั้งใจที่จะพัฒนา และแต่ละคนอาจมีประสบการณ์มาแล้ว นั่นจึงเป็นการเสริมความสามารถของบุคคลในการเรียน ดังที่Velsor and Mccauley(2004 อ้างใน รัตติกรณ์ จงวิศาล 2550) ได้กล่าวถึงกระบวนการการพัฒนาภาวะผู้นำ ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ต้องมีประสบการณ์เพื่อการพัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งความสามารถที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นปัจจัยซึ่งบุคคลนำสู่กระบวนการพัฒนา โดยประสบการณ์เพื่อการพัฒนาส่งเสริมความสามารถของบุคคลในการเรียน และมีความพร้อมที่จะเรียนมากขึ้น ซึ่งทำให้นบุคคลเกิดการพัฒนาจากประสบการณ์ที่ได้รับมากขึ้น

ความพึงพอใจของผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคู่มือ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลบ้านคู่มือเมื่อเทียบกับเกณฑ์ (Mean 3.50)

ความความพึงพอใจของผู้นำเด็กและเยาวชนชุมชนเทศบาลบ้านคู่มือ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลบ้านคู่มือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากอาจเนื่องมาจาก ในกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำยังใช้เทคนิคการฝึกอบรม คือ มีการใช้ ลักษณะการเรียนรู้แบบกลุ่ม ใช้การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายเป็นคณะ การระดมสมอง

ทัศนศึกษา กรณีศึกษา ในรูปแบบที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ชูชัย สมितिไกร (2548) ที่ว่า วิธีการฝึกอบรม ที่จำแนกโดยยึดวัตถุประสงค์และลักษณะของการเรียนรู้ ว่า หากมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ และมีลักษณะการเรียนรู้แบบรายบุคคล ควรใช้วิธีการ ใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ และหากเป็นลักษณะการเรียนรู้แบบกลุ่ม ควรใช้วิธีการ ใช้การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายเป็นคณะ การระดมสมอง ทัศนศึกษา เป็นต้น

คณะผู้วิจัย:

1. อาจารย์ ต้องรัก จิตรบรรเทา	สำนักวิชาสังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. อาจารย์ นาวัน พรหมใจสา	สำนักวิชาสังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

แหล่งเงินทุน : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

บรรณานุกรม

- จรรยา บุญยะประสงค์. 2552. “การขับเคลื่อนองค์การสู่เป้าหมาย”. ประชาชาติธุรกิจ (25 มิถุนายน 2552).
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. จิตวิทยาสังคม. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ชูชัย สมितिไกร. 2548. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2548. พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. ประชุมการช่าง. กรุงเทพมหานคร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2540. “กระบวนการกลุ่ม” ในทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. หน้า40.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. 2550. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ปี 2550-2554. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.
- พิชิต เทพวรรณ. 2554. การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. ซีเอ็ดดูเคชั่นบจ. กรุงเทพมหานคร.
- พรวิศิษฐ์ วรธรรม. 2553. “การพัฒนาสภาพแวดล้อมของเยาวชนไทยในชุมชนแออัดเพื่อป้องกันยาเสพติด”. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร.
- มูลนิธิเด็กดีหนองคาย. 2554. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน. มูลนิธิบ้านเด็กดี. หนองคาย.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2550. มนุษย์สัมพันธ์. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- วีระวัฒน์ ปิ่นนิคม. 2544. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง. เอ็กซ์เปอร์เนท. กรุงเทพมหานคร.
- เสาวนิตเสาวนานนท์. 2542. ภาวะผู้นำ. สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. 2554. ทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.
- สมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา. 2549. “การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” ใน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. หน้า 34-35.

บทปริทัศน์

การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชน

เทศบาลตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย

โดย ดร.วัฒนา รัตนพรหม

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งหวังให้เกิดการค้นพบและสร้างความรู้ใหม่ในเรื่องที่กำลังเผชิญกับปัญหาที่ต้องการหาทางแก้ไข โดยมีกระบวนการสำคัญ คือ “การศึกษา” และ “วิจัย” สภาพปัญหาในแง่มุมต่างๆ จนได้ข้อสรุปว่าปัญหานั้นเกิดจากอะไร และนำข้อสรุปนั้นมาเป็นประเด็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในบริบทเฉพาะที่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้ จึงทำให้การวิจัยและพัฒนาเป็นงานวิจัยที่มีความจำเพาะสูง และต้องอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด จนกว่าปัญหาจะถูกแก้ไขให้หมดไป

การวิจัย การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย เป็นตัวอย่างหนึ่งที่นำกระบวนการวิจัยและพัฒนามาใช้ โดยการวิจัยค้นหาปัญหาจากกลุ่มเป้าหมายในแง่มุมต่างๆ โดยการสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประเมินภาวะผู้นำ การประเมินทักษะชีวิต การประเมินความรู้สึทศของเด็กและเยาวชน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ค้นหาปัญหาในมิติต่างๆ ที่เกิดกับเด็กและเยาวชนในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านคู ว่ามีปัญหอะไรบ้างที่ทำให้ไม่สามารถสร้างเครือข่ายของเด็กและเยาวชนให้ทำงานร่วมกันได้

การวิจัยและพัฒนา ครั้งนี้ จึงเป็นวิธีการวิจัยที่มีความละเอียดอ่อนในการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้สาเหตุของปัญหาที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่วนจะเป็นการเสริมสร้างผู้นำเด็กและเยาวชนหรือไม่ก็จะขึ้นอยู่กับผลการวิจัยทั้ง 3

ประการคือ 1) ภาวะผู้นำเด็กและเยาวชน 2) ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชน 3) ทักษะชีวิตและทักษะในการเขียนโครงการ และการเขียนแผน ซึ่ง “คาดว่า” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อสรุปจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทั้ง 3 ประการ

ลองนึกถึงวิธีแก้ปัญหาแบบง่ายๆ และตรงไปตรงมา เช่น ถ้าเด็กและเยาวชนขาดภาวะผู้นำ วิธีแก้คือ ... การสร้างภาวะผู้นำ แต่จะสร้างอย่างไร ถ้าขาดความรู้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชนผู้นำเด็กและเยาวชน วิธีแก้คือ ... การให้ความรู้ ... การสร้างทักษะชีวิต แต่จะสร้างอย่างไร และถ้าขาดทักษะในการเขียนโครงการ และการเขียนแผน วิธีแก้คือการฝึกทักษะ แต่จะฝึกอย่างไร ... ซึ่งจากผลการวิจัย “คาดว่า” ว่าผู้วิจัยคงดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในการ เสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชน เป็นอย่างดีแล้ว จึงทำให้ผู้นำเด็กและเยาวชนสามารถเขียนโครงการได้ และมีระดับความพึงพอใจที่สูงขึ้น

ความยากของเรื่องนี้ก็อยู่ที่ “วิธีการ” เสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชน ดังนั้นวิธีการเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชน จึงเป็นหัวใจสำคัญว่าจะมีวิธีการอย่างไรที่สามารถพัฒนาผู้นำเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งยังคงเป็น “ความลับ” ของงานวิจัยนี้ เช่นเดียวกับการวิจัยและพัฒนาในทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา เรามักจะได้เห็นเฉพาะผลการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์เหล่านั้นแล้ว

โดยที่วิธีการพัฒนาจะถูกเก็บไว้เป็น “ความลับ” ทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่ไม่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะชนได้ แต่หากว่าสามารถบอกถึง “วิธีการ” เสริมสร้างศักยภาพของผู้นำเด็กและเยาวชนได้ก็จะเป็นโยชน์ ต่อผู้อ่านงานวิจัยชิ้นนี้มากขึ้น โดยเฉพาะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องการนำเอา “วิธีการ” ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนของตนเอง